

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

Warszawa, 03 czerwca 2024 r.
znak sprawy: BM.zp.058.28.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 2535

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 2535 złożoną przez posła na Sejm RP Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie realizacji postulatów rolników z pow. gnieźnieńskiego przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w przedmiotowym piśmie z wykorzystaniem wkładu z Ministerstwa Infrastruktury.

1. *Jakie działania podjął rząd na rzecz zmian we Wspólnej Polityce Rolnej, ze szczególnym uwzględnieniem Zielonego Ładu?*

Europejski Zielony Ład (EZŁ) to strategia na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych. Strategia dotyczy wszystkich sektorów europejskiej gospodarki. W odniesieniu do sektora rolnego nie formułuje konkretnych celów, ale wymienione w niej wyzwania dotyczą także rolnictwa, a dokument odnosi się do roli, jaką ten sektor powinien odegrać.

Ambicje związane z celami EZŁ znalazły swoje odzwierciedlenie m.in. w przepisach dotyczących Wspólnej Polityki Rolnej i procesie przygotowania Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR). W obecnej sytuacji kryzysowej (zakłócenia rynkowe, niska opłacalność produkcji i spadające dochody rolników) nadmierny poziom ambicji środowiskowych doprowadził do protestów rolniczych i żądań rewizji polityki rolnej.

Dlatego też, odpowiadając na wnioski państw członkowskich, w tym Polski zostało przyjęte i ogłoszone rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1468

z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar (Dz. Urz. UE L, 24.05.2024 r.).

29 maja br. w ślad za powyższym do uzgodnień i konsultacji publicznych skierowano projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania. Projektowane regulacje upraszczają te elementy Europejskiego Zielonego Ładu, które wpływały na decyzje produkcyjne rolników lub wymuszały ograniczenia w produkcji rolnej.

Zmiany objęte projektem rozporządzenia dotyczą poniższych norm warunkowości:

1. Norma GAEC 6 – Minimalna pokrywa glebowa w najwrażliwszych okresach.

Projekt rozporządzenia wprowadza nowy - jeden dla wszystkich upraw - okres utrzymania okrywy glebowej, tj. od dnia zbioru uprawy w plonie głównym do 15 października roku, w którym zebrano tę uprawę w plonie głównym.

Wprowadzono również przepis, że w okresie utrzymania okrywy glebowej (od dnia zbioru uprawy w plonie głównym do 15 października danego roku), możliwa jest przerwa na wykonanie zabiegów agrotechnicznych przed siewem roślin ozimych, trwająca nie dłużej niż 4 tygodnie.

Jako spełnienie wymogów normy uznaje się m.in.: okrywę roślinną (trawy na gruntach ornych, międzyplony, wsiewki, rośliny bobowate drobnonasienne oraz ich mieszanki z trawami, uprawy główne znajdujące się do 15 października na polu), pozostawienie ścierniska, grunty pokryte resztkami poźniwnymi oraz samosiewami zebranej uprawy, mulczem.

2. Norma GAEC 7 – Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych.

Projekt rozporządzenia wprowadza uproszczenie, które daje rolnikom wybór, czy chcą realizować wymogi normy GAEC 7 za pomocą zmianowania tj. określonego następstwa upraw roślin, czy za pomocą dywersyfikacji upraw tj. zróżnicowania upraw.

W przypadku wyboru zmianowania upraw:

- na 40% gruntów ornych w gospodarstwie taka sama uprawa nie może być utrzymana rok do roku na tej samej działce;
- na wszystkich gruntach ornych w gospodarstwie, taka sama uprawa w plonie głównym nie może być prowadzona dłużej niż 3 lata.

W przypadku wyboru dywersyfikacji upraw:

- w przypadku gospodarstw o powierzchni powyżej 10 do 30 ha gruntów ornych – wystarczy posiadać dwie uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%;
- w przypadku gospodarstw o powierzchni powyżej 30 ha gruntów ornych – wystarczy posiadać trzy uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%, a dwie uprawy główne nie więcej niż 95%.

Ponadto w rozporządzeniu proponuje się wyłączenie z obowiązku zmianowania powierzchni gruntów ornych, na których prowadzona jest plantacja nasienna kukurydzy.

3. Norma GAEC 8 – Minimalny udział powierzchni gruntów ornych przeznaczonych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne, zachowanie elementów krajobrazu oraz zakaz przycinania drzew i żywopłotów w okresie lęgowym ptaków.

Projekt rozporządzenia znosi obowiązek przeznaczenia co najmniej 4 % powierzchni gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne – tzw. „ugorowanie”.

W zamian zniesienia obowiązku ugorowania 4% gruntów ornych państwo członkowskie ma obowiązek ustanowienia odpowiedniego ekoschematu, czyli dobrowolnych i płatnych interwencji dla rolników. 5 kwietnia 2024 r. Komitet Monitorujący Plan Strategiczny WPR 2023-2027 pozytywnie zaopiniował projekt uchwały wprowadzającej w Polsce od 2024 r. ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji. Ekoschemat jest dobrowolny dla rolnika.

Rolnicy realizujący ten ekoschemat będą otrzymywali płatność za wyłączenie gruntów ornych z produkcji – do powierzchni nie większej niż 4% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie. Szacowana stawka płatności wynosi 563 zł/ha, tj. ok. 126,52 EUR/ha. Wdrożenie nowego ekoschematu umożliwi rolnikom dobrowolne wyłączenie z produkcji części gruntów ornych, za co będą otrzymywali płatności. Na gruntach wyłączonych z produkcji będzie obowiązywał zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) oraz zakaz stosowania środków ochrony roślin.

Proponowane zmiany będą miały zastosowanie do wniosków składanych w trwającej kampanii 2024 r.

2. Czy zdaniem rządu, możliwe jest całkowite odejście od Zielonego Ładu?

Nie jest możliwe jednostronne zaprzestanie przez Polskę wdrażania prawa UE, które realizuje cele i założenia EZŁ, bez poniesienia dotkliwych kar. Możliwym i skutecznym rozwiązaniem jest próba negocjacji poszczególnych elementów EZŁ – przykładem

są opisane powyżej zmiany w przepisach bazowych WPR czy wycofanie przez Komisję Europejską bardzo mocno krytykowanej propozycji rozporządzenia dotyczącego stosowania pestycydów.

3. Czy rząd, wspólnie z Unią Europejską przewiduje wprowadzenie ceł na produkty rolno-spożywcze z Ukrainy?

W imporcie z Ukrainy do UE przed wybuchem wojny obowiązywały stawki celne wynikające z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina i będącej jego częścią umowy o Pogłębionej i Kompleksowej Strefie Wolnego Handlu (DCFTA). Na mocy tej umowy cła UE na większość towarów ukraińskich zostały zniesione, z wyjątkiem niektórych towarów rolnych, dla których liberalizacja ceł została ograniczona.

Ograniczenie to w większości polega na ustanowieniu bezcłowych kontyngentów taryfowych (TRQ), po przekroczeniu których import nadal jest możliwy, ale podlega unijnym stawkom celnym obowiązującym poza kontyngentami (erga omnes).

Obecnie wszelkie cła, które miały jeszcze zastosowanie zgodnie z Układem o stowarzyszeniu, zostały jednostronnie i czasowo zawieszono po przyjęciu przez UE w 2022 r. autonomicznych środków handlowych (ATM). Zawieszenie dotyczy również TRQ i ceł, które obowiązywały po ich przekroczeniu.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od kilku miesięcy zabiegało o modyfikację rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ATM, aby wyłączyć z niego towary najbardziej wrażliwe (tj. wrócić do kontyngentów taryfowych i ceł wynikających z umowy DCFTA) oraz aby wzmocnić i przyspieszyć przepisy dotyczące możliwości wprowadzenia przez Komisję Europejską (KE) środków ochronnych ograniczających bezcłowy import z Ukrainy.

Nie wszystkie z naszych postulatów dotyczących rozporządzenia ATM zostały uwzględnione. Jednak w wyniku naszej aktywności mają być przyjęte rozwiązania wzmacniające ochronę sektora rolnego w porównaniu z obecnym stanem prawnym. Dla najbardziej wrażliwych produktów takich jak cukier, jaja czy mięso drobiowe, a także owies, niektóre przetwory zbożowe oraz miód, przewidziany jest automatyczny mechanizm przywrócenia przez Komisję Europejską kontyngentów taryfowych (TRQ) i ceł zgodnych z Układem o stowarzyszeniu UE-Ukraina, jeśli import z Ukrainy przekroczy średnią z okresu referencyjnego (II połowa 2021, całe lata 2022 i 2023). W przypadku wszystkich produktów objętych ATM (tj. nie w pełni zliberalizowanych w umowie stowarzyszeniowej z Ukrainą), w razie gdyby import powodował zakłócenia na rynku, kraje członkowskie będą mogły wnioskować do KE o przywrócenie ceł lub przyjęcie innych środków ograniczających import.

Informuję ponadto, że w dalszym ciągu obowiązuje zakaz importu z Ukrainy kukurydzy, pszenicy, rzepaku i słonecznika oraz niektórych produktów ich

przetwórstwa wprowadzony przez Polskę od 16 września 2023 r. Decyzja Polski o jednostronnym przedłużeniu i rozszerzeniu zakresu towarowego zakazu jest kwestionowana zarówno przez KE, jak i Ukrainę. Może się wiązać z negatywnymi konsekwencjami w postaci wszczęcia wobec naszego kraju postępowania naruszeniowego na wniosek KE lub podmiotu gospodarczego. Może też prowadzić do działań odwetowych strony ukraińskiej w postaci barier w dostępie do rynku ukraińskiego dla polskiego eksportu (Ukraina już zaskarżyła omawiany zakaz do WTO). W związku z tym Polska prowadzi rozmowy z Ukrainą na temat wypracowania dwustronnych zasad handlu, które byłyby akceptowalne dla Polski, dla KE i strony ukraińskiej, a jednocześnie zapobiegałyby nadmiernemu przywozowi towarów rolnych z Ukrainy i destabilizacji polskiego rynku rolnego. Dialog nakierowany jest na rozwiązanie bieżących problemów związanych z wymianą handlową produktami rolnymi. W wyniku uzgodnień ze stroną ukraińską m.in.: doprowadzono do sukcesywnego zmniejszania tranzytu najbardziej wrażliwych ukraińskich produktów (pszenicy, kukurydzy i rzepaku) przez terytorium Polski, czego oczekiwali protestujący rolnicy. W kwietniu br. tranzyt pszenicy, kukurydzy i rzepaku zmniejszył się 2-krotnie w stosunku do tranzytu w II połowie 2023 r. i wyniósł ok. 160 tys. ton. Ponadto Ukraina ograniczyła wywóz cukru na Polski rynek. W celu usprawnienia i przyśpieszenia rozmów do udziału w spotkaniach ministrów rolnictwa Polski i Ukrainy zaangażowane zostały także organizacje rolnicze z obu krajów.

Jednocześnie chciałbym zauważyć, że nadzór nad tranzytem pełni Krajowa Administracja Skarbowa, która monitoruje tranzyty w systemie NCTS2 (nowy skomputeryzowany system tranzytowy) oraz ma wiedzę o terminie dostarczenia towarów do miejsca przeznaczenia czy też docelowym urzędzie celnym, do którego przesyłka ma być dostarczona.

Na przesyłki zboża jadącego tranzytem na granicy, służby KAS nakładają szczelne zamknięcia oraz plomby GPS. Kontroli podlega dokumentacja oraz towar. Towar może być rozładowany jedynie poza Polską lub w portach nadbałtyckich. W przypadku, gdy towar będzie przewożony tranzytem do innych p.cz. UE, zamknięcia urzędowe są zdejmowane w licencjonowanych punktach składowania zlokalizowanych w tych krajach docelowych. Wówczas zapis o przybyciu ładunku do zadeklarowanego miejsca, celem zdjęcia plomby, jest dostępny w systemie NCTS2 monitorującym tranzyt.

Nie jest możliwe objęcie towaru „zakazowego” procedurą dopuszczenia do obrotu w Polsce. Systemy informatyczne KAS odrzucają zgłoszenia celne dotyczące wprowadzenia tych towarów na polski rynek. Od momentu wprowadzenia zakazu przywozu do Polski niektórych produktów rolnych pochodzących z terytorium Ukrainy, organy celne nie wyraziły zgody, aby towary te zostały dopuszczone do obrotu na terytorium kraju.

Niezależnie od tego zabiegamy na forum UE aby Ukraina, chcąc eksportować swoje produkty rolno-spożywcze do UE, dostosowała prawo ukraińskie do standardów produkcji w Unii Europejskiej.

4. Jakie działania podjął lub zamierza podjąć rząd na rzecz rozbudowy infrastruktury portowej w celu zwiększenia przepustowości eksportu produktów rolno-spożywczych?

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Infrastruktury, należy podkreślić, że polskie porty morskie są bardzo dobrze przygotowane do obsługi produktów rolno-spożywczych, w tym zboża. W skali jednego miesiąca porty Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście są w stanie obsłużyć ponad 1 mln ton zboża. Pomimo obsługi rekordowych wolumenów - mają jeszcze rezerwy w tym zakresie. Co jest bardzo istotne, także organizacje z branży rolnej wskazują, że moce przerobowe w polskich portach nie są obecnie w pełni wykorzystywane. Niezależnie od powyższego, realizowane są przez zarządy portów oraz przez działających w portach operatorów przeładunkowych kolejne działania, w tym o charakterze *stricte* inwestycyjnym, które mają na celu dodatkowe wzmocnienie potencjału polskich struktur portowych.

Do najważniejszych inwestycji w Porcie Gdynia należy:

1. Budowa nowego magazynu do składowania zboża na terminalu HES (inwestycja w trakcie realizacji),
2. Modernizacja nabrzeża Indyjskiego przy terminalu Mondry w ramach pogłębienia portu, co umożliwi przyjmowanie statków klasy Baltimax,
3. Rozbudowa terminala intermodalnego w zachodniej części portu.

Ponadto, jako inwestycje zakończone należy wskazać:

1. Modernizację nabrzeża Norweskiego, które aktualnie w 100% służy przeładunkom płodów rolnych,
2. Pogłębienie portu przy nabrzeżu Rumuńskim, przy którym aktualnie obsługiwane są w całości statki ze zbożem klasy Baltimax,
3. Pogłębienie i modernizację nabrzeży Szwedzkiego i Holenderskiego przy terminalu HES.

Należy również wspomnieć o aktualnym przetargu publicznym prowadzonym przez Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A. na dzierżawę Terminalu Zbożowego (SP-TZ/V/2024; data publikacji 23 maja 2024 r.).

Terminal Zbożowy w Porcie Gdynia, o powierzchni 57.863 m², przeznaczony jest na działalność eksploatacyjną, przeładunkowo-składową w obrocie portowo-morskim ładunków suchych i płynnych pochodzenia roślinnego, z wyłączeniem przeładunku i składowania: ładunków masowych luzem (innych niż zboża), złomu i innych rodzajów odpadów oraz prowadzenia działalności stoczniowej (budowa, przebudowa, remonty, likwidacja statków i innych obiektów pływających lub ich segmentów / części).

Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu wraz z ofertami wstępnymi upływa w dniu 3 lipca 2024 r. (o godzinie 10:00 czasu polskiego). Jak podaje ZMP Gdynia S.A., publiczne otwarcie wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz ofert wstępnych odbędzie się w dniu 3 lipca 2024 r. (o godz. 11:00 czasu polskiego w siedzibie ZMP Gdynia S.A. w Gdyni w sali nr 121).

Zgodnie ze specyfikacją postępowania na dzierżawę Terminalu Zbożowego w Porcie Gdynia, wydzierżawiający będzie się kierował przy ocenie oferty ostatecznej następującymi kryteriami (vide: Rozdział XVII specyfikacji):

- miesięczna suma przychodu z czynszu stałego netto [zł],
- czynsz zmienny - stawka netto [zł] za przeładunek 1 tony ładunku,
- opis planowanej działalności na przedmiocie dzierżawy,
- minimalny roczny przeładunek.

Terminal ten, po podpisaniu umowy i wybraniu operatora na okres 30 lat, zwiększy znacząco potencjał portu.

Szczegółowe informacje na temat prowadzonego przez ZMP Gdynia S.A. postępowania przetargowego dostępne są pod adresem: <https://www.port.gdynia.pl/przetarg/23-05-2024-r-postepowanie-na-dzierzawe-terminalu-zbozowego/>.

Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w Porcie Gdańsk należy:

1. Przygotowanie infrastruktury gwarantującej odpowiedni poziom organizacji operacji logistycznych związanych z dowozem, badaniami oraz załadunkiem zboża na statki oraz zwiększenie o ok. 600 miejsc odstawczych dla aut ciężarowych, co przyczyni się do wyeliminowania ryzyka potencjalnych zatorów na drogach dojazdowych do i w samym porcie,
2. Zwiększona ilość przeładowywanych zbóż w 2023 r. w Porcie Gdańsk spowodowała potrzebę zwiększenia liczby punktów badań próbek zbóż na terenie Portu Gdańsk. Obecnie jest ich 4 szt. w różnych lokalizacjach. Nieprzerwane funkcjonowanie punktów badań próbek stało się możliwe po zamontowaniu przez ZMP Gdańsk S.A. zadaszeń w postaci lekkich hal namiotowych. Zadaszenia stanowią zabezpieczenie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, które wykluczają możliwość przeprowadzania badań,
3. Rozbudowa infrastruktury sieciowej w związku z realizacją nowych inwestycji w technologii utwardzeń terenu (związane z dodatkowymi miejscami odstawczymi dla aut ciężarowych).

W Porcie Gdańsk zaplanowano:

1. Przygotowanie infrastruktury portowej gwarantującej odpowiedni poziom organizacji operacji logistycznych związanych z dowozem, badaniami oraz załadunkiem zboża na statki - planowane jest wykonanie utwardzenia terenu dla miejsc odstawczych aut ciężarowych przy ul. Śnieżnej i Handlowej,

2. Pogłębienie nabrzeża Zakrętu Pięciu Gwizdków - pogłębienie ma na celu zwiększenie zanurzenia statków, co spowoduje możliwość załadunku większej ilości zboża przez spółkę Magrol,
3. Przebudowę nabrzeża Szczecińskiego - celem inwestycji jest umożliwienie cumowania przy nabrzeżu większych statków oraz ujednoczenie linii odbojowej w stosunku do sąsiedniego odcinka nabrzeża, co zwiększy możliwości operacyjne wzdłuż nabrzeża.

Należy również podkreślić, że operatorzy w gdańskim porcie dokonali licznych inwestycji w obszarze przeładunków „agro”, tj. zakup taśmociągu mobilnego do załadunku na burtę statku, zakup specjalistycznych urządzeń umożliwiających przyjęcie, rozładunek kontenerów z produktami zbożowymi, budowa hal namiotowych do składowania zbóż i innych produktów rolnych.

Ponadto, operatorzy portowi w Porcie Gdańsk planują kolejne inwestycje, takie jak: budowa centrum przechowalniczo-dystrybucyjnego zbóż wraz z infrastrukturą techniczną, budowa magazynu zbożowego płaskiego oraz magazynu silosowego, kosza przyjęciowego z wiatą, wagi samochodowej, laboratorium, pobieracza prób oraz sterowni, zakup żurawia portowego, budowa hali magazynowej oraz budowa elewatora zbożowego wraz z dodatkową infrastrukturą przy istniejącym terminalu morskim magazynu ziarna wraz z ekspedycją na statki oraz wybudowanie dodatkowego elewatora zbożowego.

Do najważniejszych inwestycji w Portach Szczecin i Świnoujście należy m.in.:

1. Poprawa dostępu od strony wody

W roku 2022 zakończona została inwestycja Urzędu Morskiego w Szczecinie polegająca na pogłębieniu i poszerzeniu toru dostępowego do portu w Szczecinie. Obecna głębokość toru to 12,5 m, co pozwala na obsługę statków o zanurzeniu do 11 m (wcześniej było to 9,15 m). Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. prowadzi obecnie prace mające na celu pogłębienie basenów portowych i dostosowanie ich do głębokości toru wodnego. Prowadzone są prace w rejonie przeładunków masowych („Poprawa dostępu do portu w Szczecinie w rejonie Basenu Kaszubskiego”) i drobnicowych („Poprawa dostępu do portu w Szczecinie w rejonie Kanału Dębickiego”). Przewidywane zakończenie prac to druga połowa 2025 roku. Jednak co najważniejsze z punktu widzenia przeładunków „agro”, to pogłębienie basenu przy nabrzeżu Zbożowym („Dostosowanie nabrzeża Zbożowego w porcie w Szczecinie do głębokości 12,5 m”) do głębokości 12,5 m. Nabrzeże to obsługuje największy elewator zbożowy Szczecin Bulk Terminal.

2. Działania podjęte przez operatorów portowych

Spółka OT Port Świnoujście prowadzi zaawansowane prace w celu zwiększenia zdolności przeładunkowej zbóż i towarów „agro” masowych. Prace te polegają na połączeniu technologicznym istniejących magazynów płaskiego składowania z głębokowodnym nabrzeżem Chemików w porcie wewnętrznym w Świnoujściu,

mogącym obsługiwać jednostki masowe i typu post-panamax o nośności DWT 80-100 tys. ton. Zakłada się instalacje urządzeń załadunkowych, tzw. „shiploaderów” oraz montaż niezbędnych urządzeń transportowych, wag dozujących, wież przesypowych etc. Wykonanie zaplanowanych działań pozwoli na zwiększenie zdolności przeładunkowej z 300 ton do 1200 ton na godzinę, czyli do 20.000 ton na dobę - co pozwoli na zwiększenie potencjału terminala (jeżeli chodzi o przeładunki zbóż - do 2 mln ton rocznie). Spodziewane zakończenie projektu - lipiec 2025 roku.

5. *Jakie akty prawne są procedowane obecnie, a jakie są planowane, których celem jest ograniczenie biurokracji w prowadzeniu gospodarstwa rolnego?*

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na bieżąco monitoruje sytuację w rolnictwie i reaguje na potrzeby w zakresie zmniejszania biurokracji oraz wprowadzania niezbędnych uproszczeń. Należy mieć na uwadze, że realizacja wsparcia finansowego wiąże się z wydatkowaniem środków publicznych i zadaniem organów publicznych jest również dbanie o to, żeby były one wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Niemniej jednak, mając na względzie trudną sytuację rolników, istotne jest jak najszybsze wprowadzenie uproszczeń i zmniejszenie obciążeń administracyjnych. Dlatego też aktywnie uczestniczę w dyskusji na forum UE nt. możliwych zmian i uproszczeń w przepisach UE. Efekty podejmowanych działań już są widoczne i odczuwalne.

Dobrym przykładem jest zatrzymanie procedowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin i w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2115. Doprowadzenie do odrzucenia projektu nieakceptowalnych i nadmiernie zbiurokratyzowanych przepisów, które wdrażały niektóre z założeń EZŁ, jest najlepszym przykładem działań na rzecz ochrony interesów polskich rolników na forum Unii Europejskiej.

Dążymy do osiągnięcia właściwej równowagi pomiędzy potrzebami ochrony środowiska oraz ochrony upraw tak, aby nie zaburzać podstawowej funkcji rolnictwa jaką jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego państwa, także w kontekście unikania nakładania na rolników nadmiernych obciążeń administracyjnych.

W styczniu 2023 roku został uruchomiony PS WPR. Wdrożenie PS WPR jest monitorowane na bieżąco tak, aby zapewnić sprawną realizację wyznaczonych celów szczegółowych i ograniczyć bariery administracyjne dla beneficjentów, w szczególności dla rolników.

W wyniku dotychczasowej dyskusji nt. uproszczenia WPR i zmniejszenia obciążeń administracyjnych nakładanych na rolników, przyjęte zostało wspomniane wcześniej rozporządzenie 2024/1468, mające na celu uproszczenie przepisów w zakresie warunkowości i ekoschematów. Zmiany zaproponowane przez KE należy ocenić

pozytywnie, gdyż znacznie upraszczają, zgodnie z oczekiwaniami rolników, elementy EZŁ. Ponadto, KE wprowadziła możliwość zastosowania niektórych z tych przepisów retroaktywnie, czyli jeszcze w 2024 roku.

Natomiast w przypadku interwencji LEADER/RLKS rozszerzono katalog beneficjentów uprawnionych do korzystania ze wsparcia na zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej o gospodarstwa opiekuńcze. Uelastyczniono warunki przyznawania wsparcia w przypadku działań sektorowych w sektorze owoców i warzyw oraz pszczelarskim - w odniesieniu do interwencji ukierunkowanych na ochronę środowiska.

W interwencjach inwestycyjnych ukierunkowanych na wsparcie gospodarstw rolnych wprowadzono modyfikacje i uzupełnienia, m.in. wprowadzono dodatkowe preferencje wyboru i warunków przyznania pomocy dla rolników, którzy prowadzą chów lub hodowlę świń zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego oraz waloryzację wysokości kosztów jednostkowych w interwencji dot. zabezpieczenia przed ASF. Dodano System Jakości Wieprzowiny PQS (Pork Quality System) do listy krajowych systemów jakości, za uczestnictwo w których można uzyskać punkty w ramach kryterium wyboru.

Warto też wspomnieć, że uproszczenia objęły procedurę składania wniosków o przyznanie pomocy i wypłatę środków poprzez wprowadzenie możliwości składania wniosków drogą elektroniczną poprzez platformę elektroniczną dedykowaną dla beneficjentów PS WPR oraz ograniczono liczbę wymaganych załączników do wniosków aplikacyjnych.

W celu usprawnienia wprowadzania zmian będących reakcją na aktualną sytuację w sektorze rolno-spożywczym, wdrożono do systemu prawnego wytyczne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dla większości interwencji II filara, co znacząco skróciło proces wprowadzania ew. modyfikacji i zwiększyło pewność prawną dla beneficjentów, w porównaniu do aktualnych przepisów wdrożeniowych.

6. Czy rząd planuje zmiany w prawie zmierzające do ułatwienia prowadzenia inwestycji rolniczych na obszarach wiejskich?

W ramach PS WPR, przewidziano interwencje, które mają korzystny wpływ na opłacalność chowu i hodowli zwierząt w Polsce.

➤ I.10.1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność

Celem interwencji jest zwiększenie zainteresowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw. W ramach interwencji możliwa będzie realizacja operacji w czterech obszarach, w tym w dwóch obszarach, których celem jest wsparcie chowu i hodowli zwierząt:

Obszar A – operacje dotyczące produkcji zwierzęcej polegające na stosowaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego w budynkach lub budowlach służących do produkcji zwierzęcej.

Obszar B – operacje dotyczące produkcji ekologicznej w gospodarstwach prowadzących produkcję ekologiczną polegające na:

- budowie lub modernizacji budynków lub budowli służących do produkcji ekologicznej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- stosowaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego, w tym w budynkach lub budowlach służących do produkcji ekologicznej,
- zapewnieniu wybiegów oraz pastwisk dla zwierząt, w tym z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań,
- zwiększaniu dochodowości produkcji poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, przechowalnictwo oraz lepsze przygotowanie do sprzedaży,
- zakupie lub leasingu, zakończonego przeniesieniem prawa własności, nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do ekologicznej produkcji rolnej,
- budowie albo zakupie elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej.

Pomoc ma formę dotacji – refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji.

Intensywność pomocy:

- 65% kosztów operacji kwalifikujących się do wsparcia w przypadku rolników, którzy mają nie więcej niż 40 lat lub realizują operację w gospodarstwie prowadzącym działalność ekologiczną,
- 45% tych kosztów w przypadku pozostałych operacji.

Maksymalna wysokość pomocy na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo w ramach tej interwencji w okresie realizacji PS WPR wynosi:

- w obszarze A – 300 tys. zł,
- w obszarze B – 1,3 mln.

W przypadku ubiegania się o pomoc w więcej niż jednym obszarze limity nie łączą się. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikujących się do wsparcia powyżej 50 tys. zł.

Zgodnie z Harmonogramem planowanych przez ARiMR naborów wniosków w ramach PS WPR w 2024 r. najbliższy nabór zostanie przeprowadzony od 5 września do 11 października 2024 r.

➤ *1.10.3 Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF*

Interwencja 1.10.3 ma na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń. Wsparcie można uzyskać na inwestycje dotyczące bioasekuracji, w tym wykonanie ogrodzenia chlewni i zakup urządzeń służących bioasekuracji.

Pomocą mogą być objęte w szczególności inwestycje związane z:

- budową, przebudową, remontem budynków lub budowli służących bioasekuracji, takich jak np.: niecki dezynfekcyjne, magazyny do przechowywania słomy dla świń,
- wykonaniem ogrodzenia spełniającego warunki bioasekuracji, które będzie posiadać zamknięte bramy wjazdowe i furtki,
- zakupem urządzeń służących bioasekuracji, takich jak np.: brama, kurtyna lub tunel,
- zakupem i posadowieniem silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnię lub silosu na zboże przeznaczone na paszę,
- wykonaniem inwestycji umożliwiającej utrzymywanie świń w gospodarstwie rolnym w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej beneficjentowi w ramach tego instrumentu wsparcia, w okresie realizacji PS WPR, nie może przekroczyć 100 000 zł. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 000 zł.

Intensywność pomocy wynosi do 80 % kosztów kwalifikowalnych operacji lub do 80% ustalonych stawek.

Zgodnie z Harmonogramem planowanych przez ARiMR naborów wniosków w ramach PS WPR w 2024 r. najbliższy nabór zostanie przeprowadzony od 27 czerwca do 2 sierpnia 2024 r.

W ramach Interwencji I.10.3 od najbliższego naboru będą obowiązywać preferencyjne warunki dla rolników prowadzących chów lub hodowlę świń metodami ekologicznymi (rolnicy mogą utrzymywać produkcję na niższym poziomie – tj. co najmniej 27 świń, oraz otrzymują dodatkowe punkty w kryteriach wyboru).

➤ *I.10.4 . Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu*

Wsparcie w ramach tej interwencji polega na dofinansowaniu inwestycji mających na celu ograniczenie presji rolnictwa na środowisko naturalne, w tym m.in. ograniczenie zużycia środków ochrony roślin lub nawozów, ograniczenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie bioróżnorodności gleby, poprawę gospodarowania wodą oraz adaptację do zmian klimatu.

Rolnicy zajmujący się hodowlą lub chowem zwierząt gospodarskich będą mogli, przykładowo, uzyskać dofinansowanie na:

- wyposażenie gospodarstw w płyty, zbiorniki lub urządzenia do przechowywania i stosowania nawozów naturalnych lub kiszzonek,
- zakup elektronicznych stacji paszowych oraz wozów paszowych rozdrabniająco-mieszających z systemem ważącym,
- zakup systemów odzysku wody z mycia urządzeń udojowych,
- zakup systemów oczyszczania powietrza z budynków inwentarskich,
- zakup maszyn do zbioru biomasy z trwałych użytków zielonych.

Katalog inwestycji został określony w załączniku do Wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach PS WPR dla interwencji I.10.4 Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu.

Intensywność pomocy wynosi:

- do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji (grupa rolników tzn. co najmniej 3),
- do 65% kosztów kwalifikowalnych lub do 65% ustalonych kosztów jednostkowych (rolnik).

Maksymalna wysokość pomocy na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo w okresie realizacji PS WPR wynosi 200 tys. zł. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 000 zł.

Nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach tej interwencji jest planowany od 10.10 do 10.11 2024 r.

➤ *I.10.15 Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń.*

Wsparcie będzie udzielane rolnikom na realizację inwestycji w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie minimalne normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa. Pomoc będzie przyznawana na operacje obejmujące:

- 1) budowę lub przebudowę wybiegów dla bydła;
- 2) budowę lub przebudowę zbiorników na odcieki z wybiegów;
- 3) wyposażenie pastwisk umożliwiających bezuwięziowy wypas bydła w tym:
 - a) zakup pastuchów elektrycznych wraz z niezbędną infrastrukturą do ich prawidłowego funkcjonowania, np. akumulatory, panele słoneczne przeznaczone do ładowania akumulatorów, słupki, systemy bramowe,
 - b) budowę, przebudowę wodopojów lub zakup mobilnych poidel, gwarantujących zbiorowy dostęp zwierząt do wody na pastwisku;
- 4) zakup budek do grupowego odchowu cieląt do 8 tygodnia życia wraz z przestrzenią ruchową;
- 5) zakup zautomatyzowanych instalacji poprawiających mikroklimat w budynkach inwentarskich;
- 6) zakup systemów zarządzania stadem lub dojem;
- 7) zakup autonomicznych, samobieżnych urządzeń do czyszczenia podłóg w budynkach inwentarskich;
- 8) zakup czochradel.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo nie może przekroczyć 150 tys. zł. Pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 000 zł.

Intensywność pomocy wynosi do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Zgodnie z Harmonogramem planowanych przez ARiMR naborów wniosków w ramach PS WPR, pierwszy nabór na I.10.15 odbędzie się w okresie od 19 grudnia 2024 r. – 31 stycznia 2025 r.

Ponadto w ramach interwencji I.10.2 Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej producenci rolni mogą uzyskać dofinansowanie na budowę biogazowni rolniczych (obszar A), mikroinstalacji produkujących energię z promieniowania słonecznego (obszar B), rozwiązań poprawiających efektywność energetyczną budynków gospodarstw rolnych (obszar C).

Limit pomocy na jednego beneficjenta w okresie realizacji PS WPR wynosi:

- 1) 1,5 mln zł – w obszarze A;
- 2) 200 tys. zł – w obszarze B;
- 3) 200 tys. zł – w obszarze C.

Intensywność pomocy wynosi do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji. Nabór wniosków o przyznanie pomocy trwał od 25 stycznia do 23 lutego 2024 r., następny nabór wniosków jest planowany na 2025 r.

7. Kiedy nastąpi zwiększenie limitu pomocy de minimis z 25 do 50 tysięcy euro?

Polska wraz z innymi krajami Unii Europejskiej wystąpiła do Komisji UE o zwiększenie limitów pomocy de minimis w rolnictwie zarówno krajowego jak i dla producenta rolnego do wysokości 50 tys. euro w okresie trzech lat podatkowych.

Limit pomocy de minimis regulują przepisy rozporządzenia Komisji UE nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9, z późn. zm.).

Rozporządzenie to określa zarówno limit krajowy, który w okresie trzech kolejnych lat podatkowych wynosi 295 932 125 euro, jak i limit indywidualny dla producenta rolnego, który wynosi 20 000 euro w okresie trzech lat podatkowych.

Maksymalne kwoty pomocy de minimis dla poszczególnych państw członkowskich są obliczone na podstawie uśrednienia trzech najwyższych wartości rocznej produkcji rolnej każdego państwa członkowskiego w latach 2012-2017. Metoda obliczenia zapewnia równe traktowanie wszystkich państw członkowskich i dzięki niej żadna ze średnich wartości krajowych nie jest niższa od maksymalnych kwot ustalonych wcześniej na lata 2014-2020.

8. Czy przewiduje się odstępnie od zakazu stosowania nawozów azotowych między listopadem a końcem lutego?

Regulacje dotyczące stosowania nawozów zawierających w składzie azot wynikają z ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, tj. z przepisów dyrektywy azotanowej (4).

Wszystkie kraje członkowskie musiały i wprowadziły konkretne daty związane z ww. zakazem, jednak dzięki staraniom MRiRW w Polsce są one dla naszych rolników najmniej restrykcyjne i elastyczne.

9. Czy rząd planuje prawne wzmocnienie ochrony ziemi rolnej?

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizuje zadania z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych na podstawie przepisów ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (dalej jako u.o.g.r.l.) (4). Zgodnie z u.o.g.r.l. oraz z przepisami procedury planistycznej zawartej w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Minister na wniosek wójta (burmistrza) w drodze decyzji administracyjnej rozstrzyga, co do zasadności przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze pod warunkiem, że stanowią one użytki rolne klas I-III, położone na obszarach wiejskich.

Mając na uwadze ogólne zasady przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych, należy podkreślić, że celem u.o.g.r.l. jest ich ochrona zarówno ilościowa, jak i jakościowa, po to aby zachować zwartą rolniczą przestrzeń produkcyjną, w szczególności gruntów o najwyższej bonitacji, tj. klas I-III. Ochrona ilościowa (art. 3 ust. 1 pkt 1) polega na ograniczaniu ich przeznaczenia na cele nierolnicze. Natomiast ochrona jakościowa polega na przeznaczaniu na cele nierolnicze w pierwszej kolejności gruntów oznaczonych w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku innych gruntów o najniższej przydatności produkcyjnej, tj. klas IV-VI (art. 6 ust. 1 tej ustawy).

Z unormowań tych jednoznacznie wynika, że na cele nierolnicze powinny być wykorzystywane przede wszystkim nieużytki. Oczywiście zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, ponieważ ustawodawca wskazał również, że w razie braku nieużytków można na cele nierolnicze przeznaczać inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej, czyli w kolejności grunty rolne następujących klas bonitacyjnych: VI, V, IVa, IVb i dopiero w ostateczności grunty wyższych klas: IIIa, IIIb, II i I.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako organ właściwy w zakresie ochrony gruntów rolnych rozpatruje wnioski tylko z punktu widzenia zasadności ochrony gruntów rolnych najwyższej wartości produkcyjnej oraz utrzymania zwartości przestrzeni rolniczej przed zainwestowaniem. Przepisy u.o.g.r.l. zobowiązują Ministra do oceny celowości zmian przeznaczenia użytków rolnych najwyższych klas bonitacyjnych (I-III) na cele nierolnicze, w kontekście potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Realizując swoje ustawowe obowiązki, kieruję się szeroko rozumianym interesem publicznym, który w tym zakresie wyraża się ochroną najlepszych klas gruntów rolnych przed zabudowaniem oraz ochroną rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Nie ma zatem wątpliwości, że ochrona gruntów rolnych jest podyktowana troską o glebę jako dobro naturalne, które zalicza się do nieodnawialnych zasobów przyrody, a którego zachowanie dla przyszłych pokoleń i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Jest to szczególnie ważne w kontekście zmniejszającej się ciągle powierzchni gruntów rolnych najwyższej jakości, na których może być prowadzona efektywna produkcja rolnicza przy użyciu najmniejszych nakładów.

Aktualnie prowadzone są prace nad nowelizacją u.o.g.r.l., która umożliwi skuteczniejszą ochronę gruntów rolnych o najwyższej wartości produkcyjnej. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z obowiązującą u.o.g.r.l., zmiana przeznaczenia najlepszych gruntów klas I-III jest możliwa, ale tylko w sytuacji, gdy władze gminy wykażą w treści wniosku, że nie ma innej sposobności rozwoju zabudowy o charakterze nierolniczym na gruntach słabszych klas bonitacyjnych, czy na gruntach rolnych już na te cele przewidzianych lub też wnioskowane grunty stanowią jedynie niewielkie enklawy wśród istniejącej zabudowy nierolniczej.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1468 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar (Dz. Urz. UE L, 24.05.2024).
- (2) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/587 z dnia 12 lutego 2024 r. ustanawiające odstępstwo od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania normy dobrej kultury rolnej gruntów zgodnej z ochroną środowiska (norma GAEC) 8, dat kwalifikowalności wydatków do wkładu z EFRG oraz zasad dotyczących zmian planów strategicznych WPR w zakresie modyfikacji pewnych ekoschematów w odniesieniu do roku składania wniosków 2024 (Dz. Urz. UE L, 13.02.2024).
- (3) dyrektywa Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) tzw. dyrektywa azotanowa.
- (4) ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 82).

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Departament Spraw Parlamentarnych